Geannoteerde agenda van de informele bijeenkomst van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken, 12-13 juli te Innsbruck, Oostenrijk

I. Binnenlandse Zaken, Immigratie en Asiel

1. Sessie I: Presentatie Wenen proces: Europese grensbescherming – Crisisbestendig asielstelsel

Voor de bespreking van dit agendapunt is bij het opstellen van deze agenda nog geen discussiedocument beschikbaar. Naar verwachting zullen aanwezige ministers komen te spreken over de veiligheidsdimensie van migratie. Het inkomende Oostenrijkse voorzitterschap stelt dat het huidige gemeenschappelijke Europees asielstelsel (GEAS) niet werkt. Oostenrijk is bovendien van mening dat het GEAS irreguliere migratie aanwakkert, het niet gelijk geïmplementeerd wordt door lidstaten en de opvangcapaciteit in verschillende lidstaten overbelast is.

Oostenrijk gaf eerder al aan dat de nadruk wat migratie betreft tijdens zijn voorzitterschap zal liggen op het veiligheidsperspectief, met name op buitengrensbewaking. Wat het inkomende voorzitterschap betreft moet de discussie zich verleggen naar een onderwerp met een grotere gemene deler: een betere bescherming van de buitengrenzen, onder andere door het versterken van het agentschap Frontex en het sluiten van akkoorden met derde landen over terug- en overname en het afhandelen van asielaanvragen. Het inkomend voorzitterschap wil zich ook verder toeleggen op het versterken van het Schengengebied, als 'grootste prestatie en basis voor het economisch succes van de EU'. Het Schengengebied kan echter alleen goed functioneren als de buitengrenzen goed beschermd zijn. Totdat dat bewerkstelligd is zal Oostenrijk zijn eigen binnengrenscontroles behouden.

Nederland zal tijdens deze sessie in elk geval het belang benadrukken van een geïntegreerde aanpak van de migratieproblematiek, zoals neergelegd in de integrale migratieagenda van dit kabinet, waarbij acties worden ondernomen op alle punten van de route: in landen van herkomst, transit- en opvanglanden en in Europa. De herziening van het GEAS vormt een cruciaal onderdeel van deze geïntegreerde aanpak. Immers, het is nog niet realistisch dat stappen op het gebied van het beheer van de gezamenlijke buitengrens de asielinstroom tot een minimum zullen terugbrengen. Bovendien dient deze herziening onder meer ook om te zorgen voor kortere en efficiëntere asielprocedures, het voorkomen van secundaire migratiestromen en een betere link tussen asielprocedures en terugkeer. Daarin zit het blijvende belang voor Nederland van een verbetering van het GEAS. Nederland zal er daarom bij het inkomend voorzitterschap op aandringen om de onderhandelingen over het GEAS voort te zetten. Uit de conclusies van de Europese Raad van 28-29 juni volgt ook de opdracht aan de Raad om de onderhandelingen spoedig af te ronden. Het zou wat Nederland betreft een verkeerd signaal zijn om deze onderhandelingen nu op een zijspoor te zetten, ten faveure van een nadruk op maatregelen gerelateerd aan buitengrensbewaking.

II. Veiligheid en Justitie, Grondrechten en Burgerschap

2. Sessie II: Europese waarden (artikel 2 en 3 VEU) - Betekenis voor een op de burger gerichte, crisisbestendige, toekomstgerichte Veiligheidsunie

Met het opstellen van deze geannoteerde agenda was nog geen Raadsdocument beschikbaar. Gezien het eerdere gepresenteerde trio-voorzitterschapsprogramma op het gebied van de interne veiligheid zal het vermoedelijk gaan om het starten van een informeel beleidsdebat over de toekomstige lange termijn doelen van een Veiligheidsunie richting 2025. Zowel het waarborgen van Europese waarden als het versterken van de interne en externe veiligheid, inclusief het versterken van crisisbeheersing zijn horizontale thema's binnen een toekomstgerichte Veiligheidsunie. Vermoedelijk zal het voorzitterschap voortborduren op de Europese Veiligheidsagenda die loopt van 2015-2020.

Het Oostenrijks voorzitterschap heeft er voor gekozen om het onderwerp van een toekomstgerichte veiligheidsunie te verbinden met de EU-waarden alsmede een burgergerichte en crisisbestendige aanpak onder verwijzing naar twee bepalingen van het verdrag betreffende de Europese Unie (VEU). Voor de burger is de relatie tussen veiligheid en controles aan de buitengrenzen enerzijds en een ruimte zonder binnengrenzen en immigratie, in het bijzonder in tijden van crisis, anderzijds, een onderwerp van zorg. Deze relatie is terug te vinden in het EU-verdrag.

Artikel 2 VEU opent met: 'De waarden waarop de Unie berust, zijn eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren. Van artikel 3 VEU zijn de leden 1 en 2 gerelateerd aan deze onderwerpen: 'De Unie heeft als doel de vrede, haar waarden en het welzijn van haar volkeren te bevorderen' en 'De Unie biedt haar burgers een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht zonder binnengrenzen, waarin het vrije verkeer van personen gewaarborgd is in combinatie met passende maatregelen met betrekking tot controles aan de buitengrenzen, asiel, immigratie, en voorkoming en bestrijding van criminaliteit'.'

Voor wat betreft het starten van een informeel beleidsdebat over de toekomstige lange termijn doelen van een Veiligheidsunie richting 2025 is de inzet van het Voorzitterschap nog niet duidelijk. Wat Nederland betreft zou in dit debat in ieder geval extra aandacht uit moeten gaan naar de onderwerpen: cybersecurity; bestrijding van georganiseerde misdaad, terrorismebestrijding en crisismanagement. Daarbij zijn informatie-uitwisseling, sector-overstijgende aanpak en operationele samenwerking binnen de EU en met partners daarbuiten vereist.

3. Lunchbespreking: Actie tegen antisemitisme en bescherming van de Joodse instellingen in Europa

Op het moment van schrijven was er nog geen raadsdocument beschikbaar. We beperken ons hier dan ook tot enige opmerkingen over het beleid in Nederland en conclusies van onderzoeken.

Zoals u weet zet Nederland zich ten volle in voor bestrijding van antisemitisme; de aanpak van antisemitisme is complementair aan de bredere inzet binnen het Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie. Onderzoek toont aan dat in Nederland het Midden-Oosten conflict en voetbal de belangrijkste factoren zijn voor antisemitische uitingen.

De preventieve inzet van Nederland richt zich op drie gebieden: bevordering van de dialoog, onderwijs en voetbal. Met betrekking tot de veiligheid van de Joodse gemeenschap geldt dat er vanuit de rijksoverheid regelmatig contact is met lokale

autoriteiten en de Joodse gemeenschap; Waar nodig worden zichtbare en onzichtbare beveiligingsmaatregelen getroffen. Discriminatiemetingen van politie en anti-discriminatievoorzieningen (ADV's) uit 2017 laten een daling van het aantal antisemitische incidenten in Nederland zien.

Ook recent Europees onderzoek naar mogelijk verband tussen antisemitisme in West-Europa en de komst van recente migranten uit Midden-Oosten en Noord-Afrika laat zien dat de statistieken van geregistreerde incidenten géén stijgende trend vertonen: ze schommelen afhankelijk van het oplaaien van het Midden-Oosten conflict. Joodse belangenorganisaties hebben in gesprekken aangeven dit anders te ervaren. Zij maken zich zorgen over de veiligheid van de Joodse gemeenschap in ons land.

4. Sessie III: Politiesamenwerking: mensenhandel, gemeenschapscontrole

Ten tijde van het opstellen van deze Geannoteerde Agenda was er nog geen Raadsdocument beschikbaar. Vermoedelijk wil het Voorzitterschap een (informeel) beleidsdebat voeren over Europese politiesamenwerking en hoe deze te verbeteren als het gaat om mensensmokkel. Daarnaast wil het voorzitterschap vermoedelijk aandacht vragen voor het onderwerp 'community policing' in het kader van mensensmokkel, hetgeen inhoudt dat er aan goede relaties wordt gewerkt met burgers, ketenpartners en betrokken lokale organisaties om problematiek gerelateerd –bijvoorbeeld op het gebied van mensensmokkel- tijdig te signaleren en daar zo adequaat mogelijk op te reageren.

5. Sessie IV: E-evidence

Op dit moment is nog niet bekend welke specifieke punten het Oostenrijkse voorzitterschap aan de orde wil stellen. In de Geannoteerde agenda voor de JBZ-raad van juni jl. stond kort beschreven wat de voorstellen van de Commissie inzake de verbetering van grensoverschrijdende toegang tot elektronisch bewijs inhouden. Tijdens die raad heeft Nederland eerste oriënterende opmerkingen gemaakt. Zoals tijdens het AO JBZ van 31 mei jl. is gewisseld, hecht Nederland aan een balans tussen de effectiviteit van het voorstel en passende waarborgen. Daarbij wordt belang gehecht aan een vorm van betrokkenheid van andere lidstaten door middel van informatie uit de lidstaat die een verstrekkings- of bewaringsbevel uitvaardigt, aan het zoveel mogelijk beperken van de uitvoeringslasten van het bedrijfsleven en aan bescherming van de fundamentele vrijheden en rechten van burgers. De BNC fiches ten aanzien van de voorgestelde "Verordening Europese Verstrekkings- en Bewaringsbevelen voor e-evidence" respectievelijk de "Richtlijn juridische vertegenwoordigers voor verzameling van bewijs in strafprocedures" zullen dienen als inhoudelijke basis voor de onderhandelingen in de desbetreffende raadswerkgroep over e-evidence.

In de fiches is aangegeven dat de noodzaak voor het vergroten van de mogelijkheid voor grensoverschrijdende vorderingen wordt onderschreven. De huidige wijze en aard van data opslag en modus operandi bij digitale criminaliteit maken deze mogelijkheid essentieel. Daarnaast is aangegeven dat op belangrijke onderdelen nog een concrete positie moet worden bepaald, zoals ten aanzien van de reikwijdte van het voorstel, de waarborgen en rechtsmiddelen voor burgers en de gevolgen voor het bedrijfsleven. Deze aandachtspunten worden verder uitgewerkt.

6. Sessie V: Verbetering van de justitiële samenwerking in burgerlijke zaken

Voor dit agendapunt is nog geen document van het Oostenrijks voorzitterschap ontvangen. De civielrechtelijke onderwerpen die momenteel in Europees verband spelen, liggen op het terrein van consumentenrecht (o.a. collectief verhaal, de levering van digitale inhoud, de verkoop van goederen), auteursrecht, faillissementsrecht en familierecht (Brussel II bis).

Mogelijk zal het ook gaan om twee nieuwe voorstellen die de Europese Commissie op 31 mei 2018 heeft uitgebracht. Het gaat om het voorstel voor een verordening tot aanpassing van de EG-Bewijsverordening (Verordening (EG) Nr. 1206/2001 van 28 mei 2001 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken) en tot aanpassing van de EG-Betekeningsverordening (Verordening (EG) Nr. 1393/2007 van 13 november 2007 inzake de betekening en kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke en handelszaken). De Bewijsverordening en de Betekeningsverordening vormen beide maatregelen op het gebied van de justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken en dragen bij aan de goede werking van de interne markt.

Voornaamste doel van het voorstel tot aanpassing van de EG-Bewijsverordening is de verzending van verzoeken tot bewijsverkrijging in zaken met grensoverschrijdende aspecten te moderniseren. Het voorstel stelt de elektronische weg verplicht voor de verzending van verzoeken tussen de gerechten van de verschillende lidstaten. Daarnaast wil het voorstel een beter, frequenter en sneller gebruik van de rechtstreekse bewijsverkrijging in een andere lidstaat bevorderen door getuigen die in het buitenland wonen via een videoverbinding te laten horen. Een gemoderniseerde regeling leidt volgens de Commissie tot minder vertraging in gerechtelijke procedures en tot minder kosten voor burgers en bedrijven en de rechtspraak in zaken waarin bewijs zich in een andere lidstaat bevindt.

Doel van het voorstel om de EG-Betekeningsverordening aan te passen is de grensoverschrijdende betekening en kennisgeving van stukken verder te verbeteren en meer gebruik te maken van de recente technologische ontwikkelingen.
Het voorstel bevat een regeling voor elektronische communicatie-uitwisseling tussen verzendende en ontvangende instanties op grond van de verordening. Daarnaast is het de bedoeling dat lidstaten op een bepaalde wijze assistentie verlenen in het lokaliseren van geadresseerden. Mogelijk gemaakt wordt verder dat kennisgeving en betekening van stuken onder voorwaarden elektronisch plaatsvindt (als equivalent van de bestaande betekening of kennisgeving per post).
Over beide voorstellen is een BNC-fiche in voorbereiding dat op korte termijn aan uw Kamer zal worden toegestuurd.

7. Lunchbespreking: Wederzijdse erkenning in strafzaken

Ten tijde van het uitbrengen van deze Geannoteerde Agenda was er nog geen Raadsdocument beschikbaar.